

Sør-Odal kommune – Politisk sak

Fremtidens skole i Sør-Odal kommune

Saksdokumenter:

Nr	T	Dok.dato	Avsender/Mottaker	Tittel	Vedlagt
44	X	07.03.2016	Rådmann - Rune Hallingstad	Oppsummering av høringssvar	
45	I	09.03.2016	Campbell	Notat fra Campbell vedr. en eventuell avkortning av forsikringsutbetaling	
48	X	10.03.2016		Oversiktskart Korsmo	
47	X	10.03.2016		Grunnlagsdokument - Norconsult	
46	I	10.03.2016	DBF AS	Tilstandsvurdering av skolebygg i Sør-Odal mars-april 2016	

SAKSGANG			
Vedtatt av	Møtedato	Saksnr	Saksbeh.
Sør-Odal barne- og ungdomsråd			RHA
Næring-, miljø- og klimautvalget	29.03.2016	013/16	RHA
Oppvekst- og kulturutvalget	29.03.2016	007/16	RHA
Helse- og omsorgsutvalget	29.03.2016	005/16	RHA
Eldres råd	30.03.2016	006/16	RHA
Funksjonshemmedes råd	31.03.2016	012/16	RHA
Planutvalget	05.04.2016	005/15	RHA
Partssammensatt utvalg	05.04.2016	003/16	RHA
Formannskapet	05.04.2016	026/16	RHA
Kommunestyret	12.04.2016		RHA
Kommunalt FAU	30.03.2016		RHA

Saksanv.: Rune Hallingstad	Arkiv: FE-614, FA-A20	Arkivsaknr 15/243 - 49
----------------------------	-----------------------	---------------------------

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Sør-Odal kommune bygger en ny felles 1-10 skole.
 - a. Estimert fra Norconsult på kr 347 millioner legges til grunn for videre planlegging og prosjektering. Estimert lånebehov er kr 213 millioner.
 - b. Tomten Korsmo skole/Idrettsplassen benyttes som areal for ny skole.
 - c. Elever fra Slåstad, Disenå, Ullern og Sander skolekrets overføres Skarnes skolekrets når skolen står ferdig.
 - d. Skolene Slåstad, Disenå, Ullern og Sander legges ned når ny skole foreligger. Videre bruk av bygningsmassen samt vurdering av bygningsmasse ved Sør-Odal Ungdomsskole avklares i sak til kommunestyret 2016.
 - e. Det etableres ikke private skoler i gjenværende skolelokaler.
2. Rådmannen etablerer en felles prosjektorganisasjon for byggeprosjektet og for utvikling av «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune». Prosjektorganiseringen skal som et minimum involvere:
 - a. Politikere.
 - b. Administrativt, pedagogisk og teknisk tilsatte i kommunen.
 - c. Brukere.
3. I tråd med vedtak 010/15 legger rådmannen høsten 2016 frem en detaljert prosjektplan for gjennomføring av byggeprosjektet. Særlig skal vektlegges:
 - a. Fremdriftsplan for prosjektet.
 - b. Romprogram for utvikling av skolebygget.
 - c. Budsjett for prosjektet.
4. Rådmannen legger høsten 2016 frem en plan for pedagogisk utvikling av «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune». Planen skal omhandle:
 - a. Konkretisering av tiltak for å nå ønsket målbilde.
 - b. Hvordan elevene sikres best mulig læringsutbytte i byggeperioden og i perioden etter at bygget står ferdig.

Bakgrunn for saken

Brannen ved Korsmo skole januar 2015 medførte behov for midlertidig skolebygg og behov for bygging av ny skole.

I kommunestyrets møte 3.3.2015 (010/15) ble det besluttet følgende:

Sør-Odal kommune vedtar følgende mandat for utredningen av en ny skole.

MANDAT:

Som følge av brannen på Korsmo skole skal det foretas en helhetlig modellutredning for en ny skole i Sør-Odal. Utredningen skal foregå i tre faser. Kommunestyret skal fatte en beslutning i hver fase som neste fase i prosjektet skal bygge videre på.

Fase 1:

Følgende alternative modeller skal utredes:

- 1. Gjenoppbygging av en ny skole for Skarnes krets*
- 2. En ny 1-7 skole for hele Sør-Odal kommune*
- 3. En ny 1-10 skole for hele Sør-Odal kommune*

Innenfor hvert punkt skal følgende avklares:

- Pedagogiske perspektiver*
- Samfunnsmessige perspektiver*
- Økonomiske perspektiver*
- Forvaltningsmessige perspektiver*
- Samarbeid hjem - skole*
- Folkehelseperspektiv*

Fase 1 skal munne ut en prosjektplan for fase 2 og fase 3.

Fase 2:

Utarbeide en «Rom- og funksjonsbeskrivelse» for en ny skole basert på valgt modell.

Fase 3:

Byggefase: Utlysning av en arkitektkonkurranse med bygge kostnader innenfor vedtatte rammer og vedtatt lokasjon.

2. Prosjektet vil lyses ut i en felles anbudskonkurranse hvor gjennomføring av fase 1 gir opsjon på fase 2. Prosjektkostnadene vil finansieres over disposisjonsfondet. Totalbudsjettet for konkurransen er kr. 500 000,-.

Tillegg til prosjektplanen for utredning av en ny skole i Sør-Odal

- Konsekvenser for samfunnshusene og mulig etterbruk av tomme skolebygg dersom skolen legges ned.*
- Eventuelle konsekvenser for uteanlegg og utbetalte spillemidler.*
- Ordet Korsmo tas ut i rådmannens forslag*
- Utrede effektiv skoleskys for elevene*

Som følge av kommunestyrets behandling ble Norconsult engasjert til å utrede rapporten «Skolestruktur, skoletype og skolestørrelse». Styringsgruppen vedtok 1.10.2015 å legge rapporten ut på høring. Kommunen mottok 31 høringssvar på rapporten.

I tråd med kommunestyrets bestilling ble det i Norconsultrapporten vurdert tre modell alternativer for fremtidens skole, og disse ble sett opp imot fem perspektiver konkretisert av kommunestyret. Utfra en total vurdering anbefalte Norconsult Sør-Odal kommune å bygge en ny 1-10 skole for hele kommunen.

Kommunen vil motta en estimert erstatningssum fra KLP på 65 millioner kroner. Den endelige summen av dette er pr i dag noe usikker blant annet som følge av at kommunen er anmeldt av Hedmark politidistrikt for manglende SHA plan (sikkerhet, helse og arbeidsmiljø). Det vises for øvrig til vedlagt notat fra kommunens advokat.

KLP har satt som krav at nytt skolebygg skal kunne åpnes senest 5 år etter brannen. I praksis er dette 19.1.2020. KLP har forutsatt at bygging av ny skole tar 27 måneder, og dekker således kommunens kostnader til midlertidig skole (brakker) innenfor denne tidsperioden. For kommunen innebærer dette at kommunen selv må dekke kostnader for den midlertidige skolen fra vår 2017 og frem til ny skole er ferdigstilt.

For bygging av ny skole må kommunen legge en fremdriftsplan som ivaretar kravene fra KLP, samt budsjettere for økte kostnader i perioden grunnet leie av brakker til midlertidig skole.

Saksopplysninger:

I kommuneplanen 2012-2024 er det lagt føringer for hvordan kommunen skal utvikles i tiden fremover. Det vektlegges at det ønskes en fortetning sentralt rundt Skarnes, men at det også ønskes utvikling i grendene.

I kommuneplanen trekkes frem tre satsingsområder som anses som særs viktige for kommunen fremover. Disse er:

1. Befolkningsutvikling.
2. Oppvekst og kvalitet i skolen.
3. Økonomistyring.

I tillegg fremheves folkehelse som et område kommunen bør utvikle ytterligere.

I Norconsult rapport fremheves ulike perspektiver som støtter oppunder de tre satsingsområdene fra kommunens kommuneplan. Rådmannen anser Norconsult sin redegjørelse dekkende for kommunestyrets bestilling, og viser for øvrig til dette dokumentet når det gjelder de ulike perspektivene i kommunestyrets bestilling.

Som kommuneplanen vektlegger og som fremhevet i kommunestyrets vedtak så er oppvekst, og kvalitet i skolen et særlig viktig fokus. Rådmannen vil derfor fremheve viktigheten av kvalitetsutvikling i fremtidens skole for Sør-Odal kommune.

Kvalitet i skolen

En god skole skal være målet for utvikling av «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune», og kvalitet i skolen er derfor viktig parameter for hvordan skolen i Sør-Odal skal utvikles og hvordan den bygges.

Det er etablert ulike definisjoner for hva som er god kvalitet i skolen, og i sentrale myndigheters satsing på skolen (Kunnskapsløftet 2006) fremheves følgende kvalitetsdimensjoner som viktige.

- Elevenes faglige utbytte.
- Elevenes sosiale kompetanse.
- Elevenes motivasjon for læring.
- Elevmedvirkning.
- Tilpasset opplæring og like muligheter.
- Samarbeid med hjemmene.
- Samarbeid med lokalsamfunnet,

Det er gjennomført en rekke nasjonale og internasjonale studier for å belyse hva som fremmer god kvalitet i skolen. Tone Sollien har gjort en kartlegging av en rekke av disse studiene, og koblet det opp imot skolestørrelse og ovennevnte kvalitetsdimensjoner (Sollien 2008). Hennes oppsummering viser at det ikke er forskningsmessig grunnlag for å konkludere med at skolestørrelse isolert sett påvirker kvalitet i lys av dimensjonene som trekkes frem i Kunnskapsløftet. Også andre nasjonale og internasjonale studier bekrefter dette (Nordahl, Hattie).

En annen kvalitetsdimensjon som ofte fremheves er lærertetthet og klassestørrelse. I en artikkel publisert på Undervisningsdirektoratets hjemmesider juni 2013 synliggjøres det at forskningen spriker vedrørende sammenheng mellom, lærertetthet klassestørrelse og kvalitet. Det konkluderes i artikkelen med at det isolert sett ikke er grunnlag for å bruke klassestørrelse og lærertetthet som kvalitetsparameter.

Forskningen viser derimot at de faktorene som har størst effekt på kvalitet i skolen og dermed elevenes læring er lærerens yrkesutøvelse, lærerens samhandling med elevene og kyndig skoleledelse. Dette understrekes blant annet i St meld 31 «Kvalitet i skolen» (2008) hvor følgende områder fremheves som de viktigste for hvordan det kan utvikles god kvalitet i skolen:

- Tidlig innsats. Innebærer god kunnskap om barns utvikling, mulighet til å se det enkelte individs nivå og ferdigheter tidlig, godt samarbeid mellom skole og barnehager, samt godt samarbeid mellom hjem og skole.
- Kompetanse i opplæringssektoren. Innebærer god og rett kompetanse hos læreren, noe som er en sentral betingelse for god kvalitet i skolen. Innebærer også en god skoleledelse som setter kvalitet og kompetanseutvikling i fokus.
- Tette hull i kunnskapsløftet. Innføring av Kunnskapsløftet innebærer at skoleeierne og skolene selv må legge opp lokale planer og praksis slik at elevene når sentralt fastsatte kompetansemål.
- Bedret tilpasset opplæring. At skolen har et tilstrekkelig handlingsrom til å gi tilpasset opplæring innenfor fellesskapet og individuell opplæring der det er behov.
- Tettere oppfølging. Gjelder mellom alle ledd og nivåer (lærer-elev, skoleleder-lærer, administrativ og politisk skoleeier-skole, fylkesmann-kommune).

Fremtidens skole

I NOU «Fremtidens skole» (Ludvigsen utvalget 2015) har utvalget drøftet problemstillinger knyttet opp imot hvilken kompetanse fremtidens skole skal gi elevene, samt hvordan denne bør utformes. Utvalget slår fast at omfattende endringer i læreplanverk og praksis er nødvendig for at elevene skal tilegne seg den kompetansen de vil ha behov for i et framtidig samfunns- og arbeidsliv. Utvalget trekker frem fire kompetanseområder som bør gjelde for fremtidens skole:

1. Fagspesifikk kompetanse. Skolen må sørge for at elevene utvikler best mulig kompetanse innenfor matematikk, naturfag og teknologi, språk, samfunnsfag, etikkfag og praktiske og estetiske fag.
2. Å kunne lære. Skolen må sørge for at elevene lærer og reflektere over hensikten med det de lærer, hva de har lært og hvordan de lærer.
3. Å kunne kommunisere, samhandle og delta. Lesing, skriving og muntlig kompetanse må være en del av alle fag.
4. Å kunne utforske og skape. Skolen må sørge for at elevene utvikler kompetanser som kreativitet, innovasjon, kritisk tenking og problemløsning.

Videre fremhever utvalget betydningen av dybdelæring som handler om å utvikle varig forståelse innenfor et fag eller på tvers av fag. Dybdelæring krever at elevene tilegner seg kunnskap og ferdigheter, samt at de reflekterer over det de lærer og setter det i sammenheng med det de kan fra før. Det forutsetter videre at elevene er aktive i egne læringsprosesser, bruker læringsstrategier og vurderer egen mestring og framgang. Den viktigste oppgaven for fremtidens skole vil være å legge til rette for og støtte slike prosesser.

Utvalget trekker særlig frem at skolen og lærernes evne og vilje til endring vil være avgjørende for om forslagene i utredningen blir iverksatt.

Fremtidens kompetanse

Som beskrevet anses lærerens kompetanse og dens evne til samhandling med elevene som et av de viktigste kriteriene for å sikre god kvalitet i skolen. Dette understrekes også i Ludvigsen utvalgets utredning, og trekkes frem som en av de faktorene som må utvikles fremover for å sikre nødvendig utvikling av fremtidens skole.

Opplæringsloven legger føringer for kompetansekrav i skolen. Forslag fra sentrale myndigheter (Lærerløftet 2014) legger føringer for ytterligere skjerping av kompetansekrav for undervisning i grunnopplæringen. Konkret fremheves spesifikke krav til kompetanse for undervisning i fagene matematikk, engelsk, norsk, samisk og norsk tegnspråk.

Kravene og hvordan kommunene skal implementere dem, konkretiseres og formaliseres ytterligere i revidert rundskriv fra Undervisningsdirektoratet (12.2.2026) «Krav om relevant kompetanse for å undervise i fag U.dir. 3-2015». Her fremgår det videre en tidsmessig overgangsordning på 10 år for å sikre kommunene tid til at formalkravene oppfylles.

KS arbeidslivsmonitor (2014) viser at det i årene fremover vil være behov for et betydelig økt antall lærere i grunnskolesektoren, noe som understøttes blant annet av SSB sine publikasjoner og undersøkelser gjennomført av Utdanningsforbundet. Selv om det fra sentralt hold arbeides for økt utdanningskapasitet (GNIST) kan det med rimelig grad antas at det vil bli knapphet på lærere i tiden fremover og at kommunene i stor grad vil konkurrere om arbeidskraften.

For å være attraktiv som arbeidsgiver er det viktig å ha innsikt i hva lærere prioriterer når de skal velge arbeidssted. I undersøkelser gjennomført på vegne av Utdanningsforbundet er særlig lønn det viktigste kriteriet for lærerne. Supplerende undersøkelser trekker også frem forhold som mulighet for faglig utvikling og tid til å konsentrere seg om kjerneoppgavene som viktige faktorer for å beholde og rekruttere lærere (Utdanningsforbundet 17.4.2015). Dette understøttes i stor grad av «Lærerløftet 2014» som fremhever kulturelle og organisatoriske drivere som karriereveier, veiledning, og mulighet for etterutdanning som viktige faktorer.

I henhold til en studie fra NTNU (Sletvold 2011) så vektlegger nyutdannede lærere følgende elementer som mest viktig når de skal velge arbeidsgiver: 1) «Flytte tilbake til hjemstedet», 2) lærerkultur som er støttende og veiledende og 3) lønn. På tvers av fagområder er disse funnene sammenfallende med hva andre yrkesgrupper (leger og sykepleiere) også vektlegger når de er nyutdannet og skal velge arbeidssted (Nasjonalt senter for Distriktsmedisin).

Sør-Odal kommune har mange dyktige lærere og ansatte som gjør en svært god jobb til det beste for elevene. I henhold til opplæringsloven og sentrale føringer fra undervisningsdirektoratet skal det stilles formelle kompetanse krav til personell som underviser. Kommunen har pr i dag følgende dekning omhandlende de formalkravene som stilles (Grunnskolen Informasjonssystem 1.10.2015):

Kompetansekrav for tilsetting jfr. opplæringsloven § 10-1

	1-7. års trinn	8.-10 års trinn	Sum 1-10. års trinn
Antall lærere som oppfyller kompetansekravene for tilsetting	46	29	75
Antall lærere som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetting	12	3	15

Tabellen viser at 16 % av lærerne tilsatt ved skolene i Sør-Odal kommune ikke tilfredsstillende formalkravene i henhold til opplæringsloven.

Med utgangspunkt i formalkrav som stilles for å kunne undervise i fagene norsk, engelsk og matematikk så har Sør-Odal kommune følgende dekning blant personalet:

Kompetansekrav for undervisning for lærerne i undervisningsfag

Studiepoeng i faget	1-7. årstrinn			8-10. årstrinn			
	Minst 30	0-29	Sum lærere som underviser i faget	Minst 60	30-59	0-29	Sum lærere som underviser i faget
Norsk	28	5	33	0	6	9	15
Matematikk	20	11	31	4	2	4	10
Engelsk	14	11	25	4	2	4	10

Manglende kompetanse (både krav for opplæring og krav for undervisning) fordeler seg på alle barneskolene, men i ulik grad og i ulike fag. Engelsk er det faget hvor kommunen er dårligst dekket i forhold til kompetansekrav.

Det vil understrekes at det innenfor dagens lovkrav gis unntaksbestemmelser, så skolene i Sør-Odal kommune driftes i henhold til lovlighets krav og sentrale føringer. Med utgangspunkt i rundskriv fra Undervisningsdirektoratet kan det med rimelig sikkerhet antas at kravene blir forsterket i tiden fremover, og at unntaksbestemmelsene skjerpes. Tallene ovenfor representerer derfor en reell fremtidig utfordring for kommunen.

Kommunen erfarer at det tidvis er vanskelig å rekruttere lærere, og at dette har blitt tiltagende de senere år. Det er ikke undersøkt hvorfor dette skjer eller hvordan det fordeler seg på de ulike skolene.

Kommunen erfarer en viss grad av forflytning mellom skolene i kommunen hvor enkelte lærere søker seg fra de små til de større skolene. Tallene er små og det er vanskelig å si om dette er en trend eller om det er tilfeldige variasjoner.

Kvalitet i SFO

Utdanningsdirektoratet har utviklet en veileder for kvalitetsutvikling i SFO. Her vektlegges følgende kvalitetsfaktorer:

1. Sammenheng og samhandling mellom skole og SFO.
2. Dialog med foreldre.
3. Innholdet i SFO.

Det er ingen forskning eller empirisk belegg som dokumenterer sammenheng mellom størrelse og kvalitet i SFO, men det foreligger mange erfaringer og synspunkter på hvordan SFO kan og bør organiseres for å gi et godt tilbud til barna.

Demografisk utvikling i Sør-Odal kommune

I kommuneplanen for Sør-Odal kommune 2012-2024 er befolkningsutvikling løftet frem som et av tre hovedmål. Konkret er målsettingen på 1,5 prosent pr år. Utviklingen 2012 – 2015 viser en samlet befolkningsutvikling på 0,53 %.

I kommunestyrets vedtak 010/15 ble det besluttet å bestille en rapport omhandlende skolestruktur i Sør-Odal kommune (Norconsult rapporten). En samlet nedsatt styringsgruppe valgte 1.10.2015 å legge rapporten ut på høring. Med utgangspunkt i faktisk befolkningsutvikling siste to år viser rapporten en befolkningsutvikling som ved utgangen av 2030 har et befolkningstall på 7900 innbyggere. For elevtallet for grunnskolenivå i kommunen vises en nedgang fra 853 elever i 2015 til 696 elever i 2030. For barnetrinnet isolert sett viser tilsvarende tall en nedgang fra 538 i 2015 til 495 i 2030. Elevtallet ved Ungdomsskolen synker således fra 315 i 2015 til 201 elever i 2030.

Fordelt på barneskolene skolene viser prognosene fra Norconsult at elevtallet er synkende ved Slåstad og Disenå, mens det er relativt stabilt ved Korsmo og Sander, og lett stigende ved Ullern.

Forventet barnetall på barneskolene for skoleåret 2016/17 er pr dags dato som følger:

Klassetrinn	Disenå	Korsmo	Sander	Slåstad	Ullern	Sum trinn
1.	10	30	22	5	7	74
2.	13	29	26	11	9	88
3.	7	32	28	8	12	87
4.	7	30	16	8	0	61
5.	11	27	24	13	3	78
6.	13	31	24	6	9	83
7.	10	40	20	12	6	88
Totalt	71	219	160	63	46	559

Forventet barnetall ved ungdomsskolen for skoleåret 2016/17 er pr dags dato som følger:

Sør-Odal ungdomsskole	
8.	76
9.	80
10.	83

Sør-Odal kommune har fritt skolevalg, noe som medfører at enkelte elever velger å gå på skole i andre skolekretser enn de tilhører. For skoleåret 2016/17 så vil det være 48 elever fra andre skolekretser som går på Korsmo og fire på Sander. Hoveddelen av de elevene som har ønsket overføring til Korsmo kommer fra Slåstad (21) og Ullern (16).

Tilknyttet utredning av kommunestruktur i Glåmdalsregionen, vedtok Glåmdal regionråd å utarbeide en rapport som grunnlag for videre prosess (BDO rapporten). Denne rapporten bygger på SSB sitt middelalternativ som viser en befolkningsprognose på 8600 i 2030. For gruppen innenfor grunnskolealder og barnehage viser prognosene fra SSB en liten reduksjon i antall barn 1-5 år, mens barn i aldersgruppen 6-15 år er relativt stabil i tidsperioden.

Nyeste oppdaterte befolkningstall viser en økning i antall innbyggere på 101 fra 2014 -2015 og et befolkningstall for Sør-Odal kommune på 7901 innbyggere i 2015. Dette tilsvarer en økning på 1,3 %.

Tallene og differansene ovenfor synliggjør viktigheten av å presisere at prognoser må benyttes med forsiktighet og vurderes utfra den risiko som foreligger i tallmaterialet. Prognoser gir allikevel en god indikasjon på forventet utvikling og brukes innenfor de fleste områder og etater som et av flere grunnlag for fremtidig planlegging.

Skolebyggenes tilstand

Norconsult har i sin rapport gjort en vurdering av den pedagogiske funksjonaliteten ved dagens skolebygg. Den konkluderer (i stort) med at de fleste skolebyggene har relativt sett gode undervisningsareal, men med noe behov for utbedring av spesial rom på noen av skolene (se Norconsult rapport). Unntaket her er Sør-Odal Ungdomsskole hvor det konkluderes med at skolen ut fra et pedagogisk funksjonelt ståsted er saneringsverdig.

I henhold til kommunestyrets budsjettvedtak desember 2015 skal det utarbeides en vedlikeholdsplan for kommunen. DBF A/S har fått dette oppdraget, og som en delleveranse er det utviklet en tilstandsrapport og vedlikeholdsplan for skolebyggene (vedlagt). Overordnet viser rapporten følgende:

- Skolebyggene oppleves generelt i god teknisk tilstand og vil kunne benyttes som skolebygg i flere 10 år fremover.
- Det er noe etterslep på vedlikehold, og fler av skolene har behov for et «løft» for å oppfylle kravene til dagens standard.
- Det er ved flere av skolene utfordringer tilknyttet krav om universell utforming, og det vil være behov for utbedringer dersom skolene mottar elever eller lærere som har særskilte behov.
- Dersom kommunen ønsker å være mer miljøbevisst i forhold til fyring vil det ved fler av skolene være behov for utfasing av olje som energikilde.

Det vises for øvrig til vedlagte vedlikeholds plan for mer utfyllende og detaljert informasjon.

Tomt til nytt skolebygg

Sør-Odal kommune eier tilgjengelig tomt tilknyttet Sør-Odal Ungdomsskole og der tidligere Korsmo skole lå (vedlagt kart over område). Tomtens størrelse er på 19 dekar og har en tilstrekkelig størrelse til å kunne håndtere bygg og gode ute arealer i tråd med anbefalinger fra Norconsult uavhengig av valgte modell.

Avhengig av hvor stort som bygges og hvor det blir liggende på tomten, så bør arealet vurderes regulert.

Tomten anses egnet til skoleformål.

Økonomiske forhold

Sør-Odal kommune har i kommuneplanen 2012 – 2024 fremhevet «økonomi» som et av tre satsingsområder.

I Handlingsprogram med økonomiplan 2016-2019 har rådmannen beskrevet den fremtidige økonomiske situasjonen for kommunen, og vektlagt at kommunen fremover vil være i en krevende økonomisk situasjon men at pilene peker i rett retning. Det understrekes blant annet viktigheten av at kommunen i årene fremover prioriterer å avsette 2 % av driftsresultat til disposisjonsfond.

Årsresultat for 2015 gir et mindreforbruk på kr 16,9 mill. Dette er vesentlig bedre enn forventet, og forklares i hovedsak med økte inntekter og god budsjettdisiplin. Det er pr i dag usikkert hvor mye av dette mindreforbruket som kan forventes videreført i 2016 og resten av økonomiplanperioden da mesteparten av inntektene ikke er av varig karakter.

Kostnader til drift av «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune» vil avhenge av hva slags skole som velges bygd, hvor stor den er, samt hvordan den velges å driftes. Det er derfor viktig å understreke at de tallene som er fremstilt i Norconsult sin rapport og som dette saksfremlegg i vesentlig grad bygger videre på, vil innebære en viss grad av usikkerhet og må betraktes som estimat for forventede fremtidige kostnader.

FDV kostnader (forvaltning, drift og vedlikehold) tilknyttet bygg

Nye bygg er mer energieffektive og miljøvennlige å drifte enn eldre bygg. Det er derfor naturlig å forutsette at FDV kostnadene på nye skolebygg er rimeligere enn på eldre skolebygg. Dette gjelder også forhold omhandlende vedlikehold hvor vedlikehold av eldre anlegg ofte innebærer store kostnader grunnet mer omfattende vedlikeholdsoppgaver, mens det på nyere bygg innebærer mer oppfølging av serviceavtaler og annen form for vedlikehold. Dette forholdet er ikke hensyntatt i Norconsult sin rapport.

Forutsatt at den bygningsmassen som ikke skal brukes til skolebygg avhendes, så er det rimelig å anta at kommunen vil få lavere FDV kostnader både fordi byggene er nyere og fordi det er et lavere antall kvadratmeter som skal driftes. Hvis byggene ikke avhendes, men fortsatt vil være i kommunens drift og eie, så vil samlede FDV kostnader forventes å kunne stige ved etablering av et nytt skolebygg.

Norconsult har forutsatt at byggende avhendes i modell 1 og 2, og beregnet forventede FDV kostnader for de tre modellene (2019 og ut perioden) Tallgrunlaget bygger på kommunens faktiske FDV kostnader for 2014 og synliggjøres pr år som følger:

- Dagens skolestruktur m/ny Korsmo skole – 12,7 millioner kroner
- Felles barneskole for Sør-Odal kommune – 9,6 millioner kroner
- Felles 1-10 skole for Sør-Odal kommune – 7,9 millioner kroner

Som vedlikeholds planen viser så vil det være nødvendig å «løfte» flere av skolene opp til et nivå som tilfredsstillende kravene til standard. Dette vil øke FDV kostnadene ved de modellene som forutsetter bruk av eksisterende bygningsmasse.

Personalkostnader

KOSTRA tall viser at Sør-Odal kommune bruker relativt sett mye penger på å drifte skole, og en betydelig del av disse kostnadene er knyttet opp imot personal kostnader (lærere). Driftskostnadene kommunen bruker på skole sammenlignet med andre kommuner kan fremstilles som følger:

	Sør-Odal			Hedmark	Kostra gruppe 7	Landet ekskl. Oslo
	2012	2013	2014			
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, per elev	75 558	84 020	94 447	89 879	76 985	85 843
Korrigerte brutto driftsutgifter til skolelokaler, per elev	16 167	16 210	18 440	16 112	14 709	15 656
Netto driftsutgifter til skolelokaler, per innb. 6-15 år	16 049	16 469	18 581	15 831	15 219	16 438
Driftsutgifter til undervisningsmateriell, per elev	1 515	2 631	2 130	1 534	1 345	1 412
Driftsutgifter til inventar og utstyr, per elev	271	925	274	780	757	880
Netto driftsutgifter til skoleskys, per innb. 6-15 år	3 955	3 891	4 086	3 686	2 237	2 016
Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud, per innb. 6-9 år	8 686	10 423	9 772	3 769	3 800	3 568

Norconsult viser i sin utredning at skoler med en viss elevstørrelse drifter mer effektivt enn mindre skoler. Forklaringsfaktoren er klassestørrelse og behov for færre lærere pr elev (lærertetthet), og studier antyder at det økonomiske «skjæringspunktet» for kostnadseffektivitet går på skoler med 300 elever (Falck mfl.).

Det er rimelig å anta at driftskostnader knyttet opp imot annet personell (skolehelsetjeneste og PPT) også vil påvirkes av skolestørrelse. Regjeringen har i sitt arbeid med folkehelse og i forbindelse med budsjett 2016 lagt føringer for behov for videre utvikling av skolehelsetjenesten. Ved større enheter vil ressursene kunne utnyttes bedre for disse støttetjenestene.

Norconsult har estimert forventede årlige driftskostnader ved de ulike skolealternativene som følger (2019 og ut perioden):

- Dagens skolestruktur m/ny Korsmo skole – 63- 64 millioner kroner
- Felles barneskole for Sør-Odal kommune – 47-53 millioner kroner
- Felles 1-10 skole for Sør-Odal kommune – 47-53 millioner kroner

Tallene ovenfor synliggjør høyeste og laveste års kostnader i perioden.

Kapital kostnader

Kapitalkostnadene er knyttet opp imot låneopptak, og avhenger av hva som bygges og hvor mye lån kommunen må ta opp. Norconsult har i sin rapport lagt til grunn en kvadratmeterpris på kr 35000

inkludert mva og en gjennomsnittlig rente på 3 prosent med nedbetalingstid på 30 år. Med dette som utgangspunkt har Norconsult beregnet følgende investeringskostnader for de ulike alternativene

- Dagens skolestruktur m/ny Korsmo skole – kr 110 millioner kroner
- Felles barneskole for Sør-Odal kommune – kr 244,7 millioner kroner
- Felles 1-10 skole for Sør-Odal kommune – kr 347 millioner kroner

Kommunen mottar forsikringsutbetaling fra KLP i størrelsesordenen 65 millioner kroner. I tillegg får kommunen momskompensasjon. Når tallene korrigeres for disse faktorene så er forventet lånebehov som følger:

- Dagens skolestruktur m/ny Korsmo skole – kr 23 millioner kroner
- Felles barneskole for Sør-Odal kommune – kr 133 millioner kroner
- Felles 1-10 skole for Sør-Odal kommune – kr 213 millioner kroner

I Norconsultrapport er det lagt til grunn 3 % rentekostnader. Det vil være naturlig også å ta høyde for en økning i renter, så det vil i det videre også beregnes kapitalkostnader utfra en rente på 5 %. Norconsult har også lagt til grunn en nedbetalingstid på 30 år. Forventet avskrivningstid for skolebygg er 40 år, og rådmannen mener derfor at dette også bør være kommunens lånetid. Forutsatt disse forhold vil forventet låneopptak gi følgende årlige kapitalkostnader:

	3 % rente	5 % rente
Dagens skolestruktur m/ny Korsmo skole	1 265 000	1 725 000
Felles barneskole for Sør-Odal kommune	7 324 000	9 987 000
Felles 1-10 skole for Sør-Odal kommune	11 693 000	15 945 000

Skysskostnader

I rapporten fra Norconsult er dagens skysskostnader estimert til kr 2,5 - 3 millioner pr år i prognoseperioden. Tallene er med utgangspunkt i kommunens faktiske forbruk.

Forutsatt en sentralisering av barnetrinnet har Norconsult beregnet en økning i skysskostnader, noe som estimert vil gi en skysskostnad på 4-4,5 millioner pr år i prognoseperioden.

Samlede økonomiske kostnader.

I henhold til beregninger fra Norconsult og endring i forutsetninger synliggjort ovenfor så vil årlige kostnader for kommunen (FDV, drift, Kapitalkostnader og skysskostnader) i 2019 estimeres som følger:

(tall i millioner kroner)	Modell 0	Modell 1	Modell 2
FDV kostnader	12,7	9,6	7,9
Personal kostnader (2019)	63,1	53,1	53,2
Kapital kostnader (5 % rente)	1,7	10	16
Skyss kostnader	3	4,5	4,5
Sum kostnader	80,5	77,2	81,6

I henhold til Norconsult sine prognoser så vil differansen i kostnader for modellene øke i perioden, hvor prognosene for 2030 er som følger:

(tall i millioner kroner)	Modell 0	Modell 1	Modell 2
FDV kostnader	12,7	9,6	7,9
Personal kostnader (2019)	64,6	47,4	47,5
Kapital kostnader (5 % rente)	1,7	10	16
Skyss kostnader	3	4,5	4,5
Sum kostnader	82	71,5	75,9

Som nevnt ovenfor er det beheftet noe usikkerhet rundt deler av tallmaterialet, blant annet sett opp imot hva som ønskes bygget og hvor stort det ønskes bygget, renteutvikling, klassedeling mv.

Inntekter

Kommunens inntekter avhenger av en rekke forhold, og er synliggjort senere i saksdokumentet. Hvordan kommunen velger å benytte sine inntekter handler i stor grad om befolkningens behov og politiske prioriteringer.

Kommunen mottar inntekter til skole drift knyttet opp imot antall barn i skolealder. Dette utgjør i henhold til Norconsult sine beregninger rundt kr 100 000 pr elev.

En endring i antall barn i skolealder vil nødvendigvis påvirke kommunens inntektsgrunnlag, og med de forutsetninger som ligger til grunn i Norconsult sin rapport så vil dette i perioden utgjøre et inntektstap fra kr 4 millioner (2016) til kr 16 millioner (2030).

Dette inntektstapet vil balanseres i kommunens samlede rammeoverføringer og må sees opp imot utjevningstilskuddet i inntektssystemet. Det vil derfor understrekes usikkerheten som ligger til grunn i disse estimatene.

Høringsuttalelsene

Styringsgruppen for «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune» valgte 1.10.2015 å legge Norconsult sin rapport ut på høring. I tillegg ble det gjennomført et folkemøte 21. 10.2015 med anledning til å komme med innspill og spørsmål til rapporten. Høringsuttalelsene ligger i sin helhet ute på kommunens hjemmesider, og en oppsummering av høringsuttalelsene er vedlagt denne sak.

Hovedvektene av høringsuttalelsene peker på at det enten bør opprettholdes dagens skolestruktur eller velges en ny samlet 1-10 skole for hele kommunen. Argumentene er ofte knyttet opp imot økonomi, grendestruktur, eldrebølgen, behov for andre tjenester eller lignende. Dette er forhold som for kommunen er viktig og som bør vektlegges i saker omhandlende utvikling av kommunen, eksempelvis i arbeidet med kommuneplanen. Rådmannen er allikevel av den oppfatning at forholdene er noe underordnet i en konkret sak som skal omhandle fremtidens skole og elevenes beste. Det vil derfor i dette saksdokumentet særlig fremheves forhold i høringsuttalelsene som støtter oppunder god kvalitet i skolen.

Argumentene som fremmes i forhold til læring og kompetanseutvikling finner vi i vesentlig grad i uttalelsene som konkluderer med ønske om felles 1-10-skole. Her betones både økte muligheter for å gi elevene en inkluderende og tilpasset opplæring, og å kunne drive bedre kompetanseutvikling og skoleutvikling henimot fremtidens skole. I det vesentlige mener også de samme at rekruttering av

både kompetente lærere og skoleledere vil kunne være enklere i en større og ny skoleenhet. Dessuten betones et enklere og bedre læringsfremmende samarbeid med hjelpeinstanser som PPT, helsestasjonen og barneverntjenesten. Flere fremholder også en sikring av/muligheten for et likeverdig skoletilbud i kommunen.

Argumenter for et trygt og godt skolemiljø finnes i uttalelser uavhengig av konklusjon om ønsket modell.

Argumentene av mer ytre karakter finner en i vesentlig grad i uttalelsene som ønsker å bevare skolestrukturen. Her påpekes det også usikkerheter angående beslutningsgrunnlag. Bekymring for miljøet i grendene og befolkningsutviklingen i kommunen er sentrale tema i flere av disse uttalelsene. Det betones også en bekymring for selve anlegget i en modell med stor skole, både hvorvidt det er en tilstrekkelig stor tomt tilgjengelig, at det kan føles utrygt for de minste, og om det kan erstatte det som nå oppleves som gode leke- og aktivitetsområder. Avstandene og tid med skoleskys er også argument mot en endring av skolestruktur.

Flere av uttalelsene, uavhengig av konklusjon, understreker at en har forståelse for at denne diskusjonen vekker følelser, og at en uansett utfall ønsker gode og saklige prosesser, hvor medvirkning for alle berørte blir viktig.

Rådmannens vurderinger:

Rådmannen er av den oppfatning at når Sør-Odal kommune skal utvikle en skole for fremtiden, er det nødvendig å se på hvordan denne skolen best kan bygge oppunder samfunnsoppdraget til kommunen. Dette innebærer særlig å sikre at elevene er best mulig rustet for «voksenlivet».

Et felles målbilde

For å sikre en riktig utvikling av skole i kommunen er rådmannen av den oppfatning at det må etableres et felles målbilde for hvordan skolen skal være og utvikles i tiden fremover. Rådmannen ønsker derfor å forankre følgende målbilde for utvikling av skole i Sør-Odal kommune i årene fremover:

1. Elever som går på skole i Sør-Odal kommune er godt motiverte, kunnskapsrike og faglig forberedt til fremtidig utvikling og skolegang.
2. Elever som går på skole i Sør-Odal kommune har god tilgang på støttetjenester som PP-tjenesten, helsesøstertjenesten og barneverntjenesten.
3. Elever som går på skole i Sør-Odal kommune har skoleledere som er godt rustet til å lede utviklingen av fremtidens skole.
4. Elever som går på skole i Sør-Odal kommune opplever god trivsel.
5. Elever som går på skole i Sør-Odal kommune opplever et sammenhengende og helhetlig skoleløp.

Elever som går på skole i Sør-Odal kommune er godt motiverte, kunnskapsrike og faglig forberedt til fremtidig utvikling og skolegang.

Som vist ovenfor så er lærerens kunnskaper, lærerens relasjon til eleven og skolens ledelse de viktigste faktorene som bidrar til god kvalitet i skolen og som gir elevene best mulighet for læring. For å tilrettelegge for dette kreves en skole som a) klarer å gjennomføre de kompetansekravene som stilles, b) har et fokus på innovasjon og utvikling i tråd med sentrale føringer (Ludvigsen utvalget,

lærerløftet mv), 3) er attraktive arbeidsgivere både for de som er ansatt og for nyansatte og 4) stimulerer til videreutvikling av både lærere og elever.

Elever som går på skole i Sør-Odal kommune har god tilgang på støttetjenester som PP-tjenesten, helsesøstertjenesten og barneverntjenesten.

Alle de tre «støttetjenestene» (skolehelsetjeneste, barnevern, PPT) har mandat og oppgaver tilknyttet samhandling om elevens faglige og sosiale utvikling. For å sikre en beste mulig robust tjeneste er det nødvendig med tilstrekkelige ressurser og nært samarbeid mellom skolen og støttetjenestene. Dette må være organisatorisk og kulturelt forankret, og ikke avhengig av enkeltpersoner eller «tilfeldige relasjoner». Det kreves at det jobbes målrettet og godt inn mot læremiljøene slik at det blir etablert en kultur og kunnskap om hvordan det best mulig kan samarbeides til elevenes beste.

Elever som går på skole i Sør-Odal kommune har skoleledere som er godt rustet til å lede utviklingen av fremtidens skole.

I tillegg til egenskaper hos læreren er skoleledelse isolert sett den faktoren som forskningen viser har størst betydning for kvalitet i skolen. Skoleledelse omfatter handlingsrom for ledelse på skolen (støtte til økonomi, administrasjon mv) slik at rektor og dens team kan følge opp de ansatte på en god måte både når det gjelder faglig utvikling, veiledning, korrigerende og eventuelle spesifikke ordninger (mentor ordninger).

I tillegg omfatter begrepet skoleledelse hvordan «skolekontoret» kan legge til rette for god utvikling av skolen i tråd med sentrale føringer (eksempelvis Ludvigsen utvalget), og hvordan kommunestyret følger opp skolene og er aktive skoleeiere (KS Skoleeierprogram).

Elever som går på skole i Sør-Odal kommune opplever god trivsel.

Trivsel er en sentral premisse og forutsetning for at elevene skal kunne tilegne seg kunnskap. Det er også betydelig viktig i forhold til folkehelse og å forebygge «Utenforskap» for fremtidige generasjoner.

Det at elevene blir møtt med tillit, respekt og tilpassede krav er derfor nødvendig for å få til et godt læringsmiljø. God trivsel handler herunder også om hvorvidt elevene får et godt tilpasset undervisningsopplegg i tråd med krav og forventninger i opplæringsloven, samt at elevene utvikler gode sosiale relasjoner i samspill med andre.

I 2015 la Djupedals utvalget frem NOU «Å høre til - Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø» hvor det blant annet vektlegges viktigheten av et godt skoleeierskap, målrettet innsats mot mobbing trakassering og diskriminering samt bygge «et lag rundt eleven». Dette må også vektlegges i utvikling av «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune».

Elever som går på skole i Sør-Odal kommune opplever et sammenhengende og helhetlig skoleløp.

Det å sikre en helhet og sammenheng i skoleløpet er av stor betydning for elevenes læringsutbytte. Som fremhevet i St. mld 31 «Kvalitet i skolen» er tidlig intervensjon av stor betydning for å sikre et godt og tilpasset løp for elevene. Det handler om å tidlig identifisere utfordringer/muligheter for så å sikre gode tiltak som følger elevene over tid og over nivåene barnehage/SFO/barneskole/ungdomsskole/videregående skole.

Gode rutiner for samarbeid, helhetlig tilnærming og langsiktige mål vil være viktig for gode resultater for elevene.

Like læringsvilkår for alle

Kommunen skal sikre at alle elever gis like vilkår for læring og utvikling. Dette er nødvendig for at alle, uavhengig av kjønn, sosiokulturell bakgrunn, etnisitet, geografi mv, skal få mulighet til å utvikle seg og være forberedt på «voksenlivet».

Vurderingen av dagens skolesituasjon i Sør-Odal kommune støtter dessverre ikke oppunder dette lovkravet og samfunnsoppdraget. Varierende oppfylning av krav fra lærerplanen, varierende formalkompetanse hos lærere, varierende tilgang til støttetjenester, ulike kulturer for ledelse mv gir ulike læringsvilkår for barna. Dette gir seg også utslag i nasjonale tall blant annet synliggjort i Folkehelseprofilene 2014 for kommunen og knyttet opp imot 1) mestring i lesing, 2) mestring i regning, 3) trivsel på skolen (10. klasse) og 4) frafall i videregående skoleprøver. På de tre sistnevnte ligger kommunen signifikant under landsgjennomsnittet og gjennomsnittet i Hedmark fylke.

Rektorene i kommunen har i sin høringsuttalelse vurdert mulighetene for å drifte skolene fremover, og peker på at det er behov for et løft i skolen for å sikre god kvalitet fremover. Også utdanningsforbundet peker på tilsvarende forhold i sin høringsuttalelse.

Betydning av skolestørrelse

I høringsuttalelsene vektlegges betydningen av skolestørrelse som en viktig kvalitetsdimensjon, enten ved at det er behov for en stor skole eller fordi det er behov for små. Som vist tidligere så støtter forskningen i liten grad oppunder viktigheten av skolestørrelse eller lærertetthet/klassestørrelse når det kommer til hva som gir god kvalitet i skolen. Det som derimot fremheves som viktige kvalitetsdimensjoner er knyttet opp imot lærerens kompetanse og skoleledelsens evne og vilje til å utvikle en god kultur for læring.

Det er allikevel slik at for å sikre god kompetanse i tråd med kravene og forventningene fra sentrale føringer, og for å være en attraktiv arbeidsgiver i konkurranse med andre kommuner, så må skolene ha en viss størrelse. Hva denne størrelsen er sier de sentrale føringene lite om, men det er grunn til å mene at flere av skolene i Sør-Odal kommune er for små til å håndtere disse kravene og forventningene i tiden fremover.

Hvilken skolestørrelse må til for å sikre god kvalitet i skolen i Sør-Odal kommune i tiden fremover?

Rådmannen er av den oppfatning at for å sikre god kvalitet i skolen fremover så må skolen være av en viss størrelse slik at følgende forhold kan operasjonaliseres og gjennomføres:

- Tilstrekkelig stort læringsmiljø for å kunne;
 - ivareta kompetansekravene som ligger i læringsløftet,
 - støtte oppunder mulighet for god rekruttering,
 - ha faglige nettverk innenfor fagdisiplinene og innenfor klassetrinnene,
 - klare å gi alternativt opplæringstilbud der det er behov for det,
 - sikre videre- og etterutdanning i tråd med sentrale kvalitetskrav.
- Et tilstrekkelig stort elevgrunnlag slik at;
 - elevene gis godt sosial grunnlag og oppnår inkludering i fellesskapet,

- det gis tilstrekkelig valide styringsdata til å korrigere læring der læreresultatene tilsier dette.

Vurdering av de økonomiske forholdene

Norconsult rapporten

Norconsult har utført kalkyler på kostnader ved de tre ulike modellene. Kostnaskalkylene inkluderer forhold omhandlende FDV, drift, kapital kostnader og skyss. De konkrete tallene er synliggjort tidligere i saksfremstillingen.

Norconsult sin rapport har av høringsuttalelsene og i folkemøtet blitt utsatt for kritikk blant annet knyttet til de økonomiske kalkylene. Kritikken går i hovedsak på 1) feil bruk av kvadratmeterpris på nytt bygg, 2) feil i FDV kostnader og da særlig med fokus på eventuell avhending av eksisterende bygningsmasse, og 3) for positivt anslag på rentekostnader.

Rådmannen er av den oppfatning at det på generelt grunnlag er krevende å utarbeide treffsikre kalkyler på det nivået som prosjektet er nå, og vil påpeke at kommunestyret må forholde seg til en viss grad av usikkerhet når det kommer til de økonomiske forhold. Samtidig er det viktig at de kalkylene og tallene som kommunestyret blir forelagt er så konkrete og presise som det er mulig å være på nåværende tidspunkt og med nåværende kunnskap.

Hva man bygger vil påvirke kostnaden. Norconsult legger i sin rapport til grunn en kvadratmeterpris på kr 35000 inkludert mva. Dette er i tråd med hva kommuner rundt oss planlegger og bygger for, og innenfor det estimatet Difi (Direktoratet for forvaltning og IKT) anbefaler lagt til grunn ved prosjektering av skolebygg. I tillegg kommer kostnader til løst inventar, uteområder, tomtkjøp mv, estimert til 5-10 % av byggekostnadene. Dette er i rapporten ikke iberegnet totalbeløpet. Rådmannen er av den oppfatning at Norconsult sine prognoser er relevante og pålitelige, men som vist tidligere så er kapitalbehovet betydelig mye mindre enn det Norconsult fremhever. Dette forklart med momskompensasjon og forsikringsutbetaling.

I sine kalkyler legger Norconsult en norm for FDV kostnader til grunn for drift av dagens bygningsmasse basert på uttrekk fra kommunens regnskap. Generelt ligger tallgrunnlaget som er lagt til grunn for dette estimatet høyt i forhold til nye bygg. I henhold til beregningsmodell for tidlig planlegging av nye bygg og LCC kostnader (livstids kostnader) på Difi sine hjemmesider, så er forventede FDV kostnader på skole i størrelsesordenen 650 kr/pr m². Dette sammenfaller med tall Undervisningsbygg legger til grunn. Ved eksempelvis modell 2 så vil dette utgjøre en årlig mindre kostnad på kr 1,6 millioner kroner i FDV utgifter sammenlignet med Norconsult sine estimater. Det er derfor grunn til å anta at kommunen uavhengig av valgte modell vil få mindre FDV kostnader enn det Norconsult rapport legger til grunn.

Norconsult har i sine beregninger forutsatt at dersom det bygges ny barneskole for hele barnetrinnet (modell 1 eller 2) så vil de gamle skolebyggene avhendes og kommunen vil ikke ha FDV kostnader tilknyttet disse. Dette premisset forutsetter etter rådmannens vurdering en prosess med grendene og et kommunestyrevedtak. Rådmannen er derfor av den oppfatning at det også innenfor disse to modellene må budsjetteres med FDV kostnader i tiden fremover, men at disse kostnadene trolig vil være lavere enn dagens kostnader da byggene vil ha en annen funksjon.

I Norconsult rapporten er det lagt til grunn et rentenivå på 3 prosent i en nedbetalingsperiode på 30 år. Som synliggjort tidligere så mener rådmannen at det bør legges til grunn en forventet rente på 5 % og at lånet nedbetales over 40 år som er forventet avskrivningstid.

Norconsult har beregnet skysskostnader til å utgjøre kr 4,5 millioner pr år i perioden. Hedmark trafikk har i sin høringsuttalelse vurdert fremtidige skysskostnader opp imot dagens kostnader, og estimert økningen til å være 1,5-2 millioner kroner. Høringsuttalelsen støtter opp under Norconsult sitt estimat.

1.9.2015 ble Sør-Odal kommune av anmeldt av Hedmark politidistrikt for ikke å ha hatt en SHA plan (sikkerhet, helse og arbeidsmiljøplan) for det arbeidet som medførte brann på Korsmo. I tråd med redegjørelse fra kommunens advokat (vedlagt) vil dette kunne medføre avkortning av forsikringsutbetaling. Sannsynligheten for en avkortning vurderes av advokatfirmaet som lav. Som notatet viser foreligger det pr i dag ikke et utfall av denne prosessen, så konkrete estimater for hvordan dette vil kunne påvirke kapitalbehovet blir ikke synliggjort ytterligere i denne saksfremstillingen.

Kommunens økonomiske situasjon

Kommunen er i en krevende økonomisk situasjon, men er samtidig i en riktig utvikling med en god trend i økonomiplanperioden.

Kommunenes samlede lånegjeld er pr 31.12.2015 kr 474 millioner kroner (inkludert startlån), noe som utgjør kr 60 000 pr innbygger. Sammenlignet med andre sammenlignbare kommuner har Sør-Odal kommune en gjeldsgrad som ligger høyere enn snittet i kommunegruppe 7 og snittet i Hedmark. Ved låneopptak i tråd med de modellene som foreligger i Norconsult sin rapport så vil kommunen få følgende gjeldsgrad pr innbygger:

(2014 tall)	Total gjeld	Gjeld pr innbygger	Snitt Hedmark	Snitt kommunegruppe 7
Modell 0	497 millioner kr	63 000 kr	55 000 kr	49 800 kr
Modell 1	605 millioner kr	77 000 kr		
Modell 2	687 millioner kr	87 000 kr		

Gjeldsgraden vil påvirke kommunens økonomiske kostnader, men vil samlet sett måtte balanseres opp imot andre kostnadsbesparende elementer som rimeligere FDV, lavere driftskostnader mv. Dette er gjort mer rede for senere i saksfremlegget.

Sør-Odal kommune arbeider kontinuerlig med effektivitetsfremmende tiltak for å sikre en positivt netto driftsresultat fremover i gjeldende og fremtidig økonomiplanperiode. I 2016 avsatte kommunestyret 5,5 millioner (1 %) til disposisjonsfond, mens målet i henhold til handlingsprogram med økonomiplan er å avsette 2 % pr år (11 millioner). Dette samsvarer med anbefalinger fra Teknisk Beregningsutvalg, men er mindre enn mål i kommuneplanen (3 %) og anbefalinger fra Fylkesmannen (3 %).

Det er betydelig usikkerhet tilknyttet kommunens fremtidige økonomiske situasjon. Utover generell usikkerhet i rammetilskudd fra staten, og befolkningens generelle behov for ytterligere tjenester, så vil særlig følgende fire hovedmomenter påvirke kommunens økonomiske situasjon i tiden fremover.

- Kommunens vedlikeholdsbehov og investeringsbehov innenfor andre tjenesteområder. Særlig vil trekkes frem behov for utbedringer/investeringer på Sør-Odal alders og sykehjem.

- Kommunesammenslåing og nytt inntektssystem. Foreløpige beregninger viser at Sør-Odal kommune vil kunne få en årlig reduksjon i inntekter på kr 5,5 millioner kroner pr år dersom vi ikke slår oss sammen med andre kommuner.
- Befolkningsutvikling påvirker kommunenes inntekter og kostnader. En økende befolkning gir kommunen økte inntekter samtidig som det gir økte kostnader i kraft av behov for mer tjenester.
- Flyktnings situasjonen og de krav og forventinger som ligger til kommunen rundt dette.

I tillegg til disse forholdene vil landets generelle økonomiske situasjon påvirke kommunens kostnader og inntekter. Arbeidsledighet, nedgang i oljeinntekter, tilkomst av flykninger mv er faktorer som direkte eller indirekte vil ha betydning for kommunens økonomiske handlingsrom.

Rådmannen er derfor av den oppfatning at det er nødvendig å finne et kostnadsnivå på fremtidens skole som er bærekraftig for kommunen over tid og som i begrenset grad legger negative føringer for kommunens øvrige økonomiske situasjon, tjenesteproduksjon og handlingsrom.

Vurdering av dagens skoler i Sør-Odal kommune

Med utgangspunkt i saksfremstillingen ovenfor, relevante vedlegg, og i dialog med rektorene gjøres følgende vurdering av dagens skoler i Sør-Odal kommune:

Sander skole

Den tekniske tilstanden ved skolen vurderes som bra, men med behov for utbedringer av paviljongen og SFO bygget for å oppnå kravene til dagens standard. Den pedagogiske funksjonaliteten vurderes også som bra, men med noen mangler og utbedringspotensial.

Skolens størrelse (elever) bør være tilstrekkelig til å kunne ivareta målbildet om «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune» og bør kunne være rustet til å imøtekomme fremtidens utfordringer og muligheter. Det er allikevel potensielle trusler omhandlende behovet for økte kompetanse til å ivareta morgendagens krav til kvalitet.

Elevundersøkelsen viser at elevene i all hovedsak opplever et godt læringsmiljø. De trives, har et trygt skolemiljø og får støtte fra lærerne. Det jobbes bevisst med trivselstiltak.

Elevtallet har sunket over de siste årene på Sander skole, slik at det nå ikke lenger er grunnlag for undervisningsinspektørstilling. Rektor mangler dermed en daglig samarbeidspartner i ledelsen, og de fleste av inspektørens oppgaver er lagt til rektor. Bedre tid til å lede pedagogisk utviklingsarbeid savnes.

Slåstad skole

Den tekniske tilstanden og den pedagogiske funksjonaliteten til Slåstad skole er i tråd med det som kan forventes av en skole som er fra 1968 med en påbygging tidlig på 2000-tallet. Arealmessig vil skolen kunne fungere i mange år fremover.

Skolens størrelse utfordrer muligheten til å gi god kvalitativ opplæring og undervisning til barna fremover, og da særlig begrunnet i behovet for økt kompetanse hos lærerne. Elevtallet er synkende og antall grupper og sammensetningen utfordrer også barnas mulighet for å utvikle sosial kompetanse. En betydelig del av barna i Slåstad krets, hovedsakelig med adresse Oppstad, er elever

ved Korsmo skole. For neste skoleår utgjør er dette 22 elever, noe som utgjør nærmere 25 % av det totale elevgrunnet for Slåstad skole.

Elevundersøkelsen viser at elevene i all hovedsak opplever et godt læringsmiljø. De trives og har det bra, både sammen med medelever og med lærere og assistenter. Det jobbes bevisst med miljøet og med enkeltsaker der det er behov for det.

Det synkende elevtallet og antall grupper gir grunnlag for færre lærerstillinger. At fagmiljøet blir mindre gir utfordringer for ledelse av det pedagogiske utviklingsarbeidet, samt mindre fleksibilitet i timeplanlegging og ressursdisponering.

Disenå skole

Den tekniske tilstanden ved skolen vurderes som bra, men med noe behov for oppgradering. Også den pedagogiske tilstanden ved skolen vurderes som tilfredsstillende. Skolen vil arealmessig kunne fungere i mange år fremover med kun enkelte utbedringer.

Disenå kan på mange måter sammenlignes med Slåstad, og har de samme kvalitative utfordringene i forhold til å rekruttere og tilby godt kvalifisert personell i tiden fremover og i tråd med fremtidens utfordringer og krav. Skolen har også en synkende elevtall.

Elevundersøkelsen viser at elevene i all hovedsak opplever et godt læringsmiljø. De trives godt på skolen, og det fremkommer lite mobbing. Skolen har utarbeidet en skolemiljøplan.

Også denne skolen har utfordring med tid til ledelsesoppgavene samt kapasitet til det pedagogiske utviklingsarbeidet.

Ullern skole

Den tekniske tilstanden vurderes som bra med kun behov for normalt vedlikehold i tiden fremover. Også den pedagogiske tilstanden ved Ullern skole er tilfredsstillende. Skolen vil arealmessig kunne fungere i mange år fremover.

Elevtallet i Ullern krets er stabilt/litt stigende, men er relativt lavt. Skolen opplever også frafall av elever spesielt til Korsmo skole. Inneværende skoleår er fem barn herfra elever ved Korsmo, fra neste skoleår 15 elever. Dette utgjør nærmere 25 % av det totale elevgrunnet for Ullern skole.

Størrelsesmessig (elevtall) vil skolen ha utfordringer med å tilfredsstille de kompetansekravene som stilles i tiden fremover.

Elevundersøkelsen viser at elevene i all hovedsak opplever et godt læringsmiljø, med særlig høy grad av trivsel.

Skoleledelse er også her kun en person, som til tider også må dekke inn for annet fravær. Fravær er spesielt utfordrende i forhold til at personalet er lite. Dette gjelder både ved sykefravær og ved kursing/nettverkssamlinger o.l.

Korsmo skole

Som følge av brannen er det behov for å bygge ny skole på Korsmo. Størrelsen på skolen som bygges vil avhenge av hvor mange av de andre skolene i Sør-Odal kommune som vedtas lagt ned eller opprettholdt.

Elevundersøkelsen viser at elevene i all hovedsak opplever et godt læringsmiljø. De har det trygt, de opplever seg sett og fulgt opp, og opplever god læringskultur i klassene. Det arbeides systematisk med det generelle miljøet og enkeltsaker.

Skolens fokus er utvikling av elevenes læring, faglig og sosialt, nå i et samarbeidsprosjekt mellom skolen, Odal PPT, StatPed og NAV arbeidslivssenter. Også her oppleves utfordring med nok tid til å lede det pedagogiske utviklingsarbeidet.

Sør-Odal Ungdomsskole

I henhold til pedagogisk funksjonalitet anses bygget som svakt, og det er av Norconsult basert på dette kriteriet anbefalt revet. I henhold til teknisk tilstand så er det behov for et «løft» for å få det opp til dagens nivå, men bygget totalt sett vurderes som i relativt god teknisk tilstand.

Elevundersøkelsen viser at elevene trives ganske bra. Øvrige parametere viser at skolen må fokusere på særlig motivasjon og mobbing (Ungdata og Folkehelseprofil).

Til tross for god administrasjonsressurs, er det også her utfordrende å prioritere pedagogisk ledelse. Mye tid går til utfordringer med IKT og fysisk arbeidsmiljø.

Rådmannens anbefalinger

Endring av skolestruktur er en krevende politisk, administrativ og befolkningsmessig prosess fordi det også berører det emosjonelle i oss. Mange har et forhold til skolene og er av den oppfatning at de er viktige både for grendenes eksistens, for kommunen og innbyggerrekrutteringen og ikke minst for barna som bor her og går på skole i dag.

Rådmannen har i denne saksfremstillingen synliggjort behovet for et kvalitetsløft i skolen i Sør-Odal kommune ved å sette elevene fremst. Dessverre er det slik at kommunen ikke har spesielt gode resultater når det kommer til grunnskole, og det på tross av at vi bruker relativt sett mye mer penger på skole enn kommuner vi liker å sammenligne oss med. Det er derfor både ønskelig og nødvendig å gjøre visse grep i skolesektoren i kommunen for å sikre barna et best mulig utgangspunkt for «voksenlivet».

Denne prosessen gir dermed kommunen et betydelig mulighetsrom til å prioritere skole i tråd med vedtatte satsingsområder i kommuneplanen. Målet må være at Sør-Odal kommune i tiden fremover kan være en kommune hvor elevene oppnår gode skolerresultater, en kommune som bidrar til forebygging av «Utenforskap» og «Drop out», og en kommune som fremmer elevenes motivasjon til å ville ta videre utdanning og være bedre forberedt for fremtiden.

Behov for ny ungdomsskole

Norconsult rapporten er veldig kritisk til den pedagogiske funksjonaliteten ved Sør-Odal Ungdomsskole, og vurderer det dithen at skoleanlegget er rive- og saneringsverdig. Den tekniske tilstanden ved ungdomsskolen fremstår som bra, men vedlikeholds planen understreker behovet for en oppgradering for å nå dagens standard. Utover ordinære FDV kostnader er dette estimert til ca kr 8, 5 millioner kommende tre år. I tillegg er det nødvendig med utbedringer for å sikre krav om universell utforming

Mange av høringsuttalelsene peker på viktigheten av en ny ungdomsskole, og brukerne representert ved elevene har ved flere anledninger løftet frem behovet for ny ungdomsskole. Dette har også Sør-

Odal Barne- og Ungdomsråd (SOBUR) fremhevet i sin høringsuttalelse, og deres syn støttes av blant annet pedagogisk personell ved skolen.

Rådmannen er av den oppfatning at skolens samlede areal, pedagogisk funksjonalitet og tekniske tilstand tilsier behov for en endring. Isolert sett kan det tenkes at det er økonomisk mest gunstig å rehabilitere skolen, men i forhold til pedagogiske og funksjonelle utfordringer er det lite trolig at dette vil bedre lærevilkårene for elevene.

Rådmannen mener at det ved bygg av ny barneskole også bør bygges en ny ungdomsskole.

1-10 skole, eller barneskole og ungdomsskole adskilt?

I flere av høringsuttalelsene vektlegges utfordringer ved å bygge en felles 1-10 skole. Dette begrunnes blant annet i elevenes behov for skifte av miljø fra barnetrinnet til ungdomstrinnet og utfordringer med store aldersgrupper samlet (6-15 år).

Argumentene fra høringsuttalelsene for å bygge en helhetlig 1-10 skole handler om bedret helhet i skoleløpet, det å se ressurser (både administrative, pedagogiske og støttetjenester) på tvers, og økonomiske forhold tilknyttet både bygging og drift.

Det finnes lite helhetlige evalueringer av 1-10 skole knyttet opp imot kvalitet, slik at det er vanskelig empirisk å vise hvorvidt dette fremmer eller hemmer kvalitet. Mange kommuner har etablert 1-10 skoler, og selv om trenden nasjonalt er synkende har fler av våre naboer (Eidsvoll, Aurskog Høland, Sørums, Grue, Hurdal m.fl) relativt nylig etablert 1-10 skoler i sine kommuner. Deres erfaringer så langt viser i all hovedsak forbedringer tilknyttet elevenes sosiale miljø, lærer rekruttering, økonomi mv.

Rådmannen er av den oppfatning at det mest fornuftige både utfra et pedagogisk og et økonomisk perspektiv er å bygge en felles 1-10 skole. Det må allikevel i planleggingen av både det funksjonelle og det pedagogiske sikres ivaretagelse av elevenes behov for areal og læringsmuligheter, slik at kvaliteten styrkes og ikke svekkes.

Hvor skal skolen ligge?

En ny skole i bygda vil være med å markedsføre kommunen på en god måte for nye innbyggere. For å drifte skolen helhetlig og på en effektiv måte, er det viktig at den lokaliseres sentralt i forhold til kollektivtilbud og relevante kommunale tjenester (helsestasjon, PPT, barnevern mv).

Sør-Odal Ungdomsskole og tidligere Korsmo skole ligger på en tomt midt i sentrum av Skarnes som er godt egnet som skoletomt (vedlagt kart). Tomten er å regne som et sentrumsområde i kommuneplanens arealdel, og er blant annet nært knyttet til kollektivknutepunktet Korsmo bussterminal og Skarnes togstasjon. Korsmo området er i også i kommuneplanen definert som en av kommunens områder for fortettet bosetting.

Tomten ligger nært knyttet opp imot idrettshall, svømmeanlegg og friområder (SIAP og Vardelia), noe som er viktig sett i forhold til skolens aktiviteter og tilbud. Det er også planlagt ny sentrumspassasje som vil bidra til å gi sikker tilgang for myke trafikanter til kommunens flotte bibliotek.

Tomta er i kommunens eie og er tilstrekkelig stor nok til det arealbehovet en ny skole fordrer. Grunnforhold, infrastruktur mv gjør at bygging av ny skole ligger godt til rette.

Avhengig av hvor på tomta skolen bygges, vil det ikke være nødvendig å rive ungdomsskolen i byggeperioden.

Tomta grenser inn mot Sør Odal Alders og Sykehjem. Det er ikke planlagt utbygging av nytt sykehjem, og det foreligger pr i dag ikke en tilstandsrapport av sykehjemmet. Det er allikevel trolig at kommunen i løpet av noen år må vurdere utbedringer eventuell bygg av nytt sykehjem. Avhengig av hvor skolen velges lagt på tomta, vil dette kunne påvirke mulighet for å benytte tomta også til sykehjem.

Det foreligger ingen juridiske eller tekniske betenkeligheter vedrørende bruk av tomta til skoleformål.

SFO tilbudet i «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune»

SFO er i liten grad berørt av Norconsult rapporten og av kommunestyrets bestillinger, men utgjør en viktig del av elevenes skoletilbud. Det er derfor viktig å sikre et godt SFO tilbud til elevene som ivaretar deres behov for sosial relasjon og trygghet, ivaretar et godt samspill mellom skole og SFO, og ivaretar et godt samspill mellom hjem og SFO.

For å sikre en «helhetlig skole» er det nødvendig å organisere SFO på en strukturert og god måte som sikrer at barna oppnår trygghet og trivsel slik at både pedagogisk og sosial kompetanse utvikles i tråd med føringer i opplæringsloven.

Rådmannen er av den oppfatning at SFO må inngå i skolens kvalitetsutvikling, og organiseres hensiktsmessig i tråd med de føringer og gode eksempler som formidles av Undervisningsdirektoratet.

Rådmannens primære anbefaling

For å sikre en god utvikling av skole i Sør-Odal kommune innenfor de forventinger og krav som ligger til fremtidens skole, så er rådmannen av den oppfatning at det bør bygges en felles 1-10 skole. Rådmannen er av den oppfatning at ved å se barneskolen og ungdomsskolen i sammenheng vil kommunen få en større helhet i det faglige tilbudet, i tillegg til at elevene vil oppleve et mer helhetlig skoleløp. Kostnadmessig er det også fordelene ved å bygge og drifte en samlet barne- og ungdomsskole i kommunen.

Rådmannen er av den oppfatning at selv om mange av skolene i Sør-Odal kommune i dag leverer gode tjenester til elevene, så er det store variasjoner blant skolene. Tall for kommunen samlet sett viser at kommunen leverer svake resultater på flere områder som omhandler barnas læringsutbytte. Det er derfor behov for å se fremtidens skole i Sør-Odal kommune i et nytt og mer helhetlig perspektiv i tiden fremover.

I rådmannens vurdering av dagens skoler så har det vært nødvendig å gjøre en helhetsvurdering utfra hvordan skolene vil kunne klare seg i tiden fremover, og hvordan kommunen på en best mulig måte kan løse sitt samfunnsoppdrag. Det innebærer at elevene skal ha samme rett til kvalitet i læresituasjonen uavhengig av hvilken skole i kommunen de går på. Med tanke på den kvalitative utviklingen, og med de samlede forutsetningene som kommunen har til å drifte dagens skoler, så vil det utfra rådmannens vurdering ikke være mulig å gi likeverdige og gode tjenester til fremtidens barn og unge i kommunen uten å endre dagens skolestruktur.

Krav til kompetanse er ytterligere presisert fra sentrale myndigheter, og det er signalisert at kommunene gis et 10 års perspektiv for å kunne implementere kompetansekravene. Som oversikt over dagens kompetanse viser så vil kommunen ha en samlet utfordring i å få til dette, og det vil være behov for målrettet arbeid for å legge til rette for utvikling av dagens arbeidskraft og rekruttering av fremtidens arbeidskraft.

Fagpersonellet i kommunen (rektorer, Utdanningsforbundet, støttepersonell) har i høringsuttalelsene gitt sine klare synspunkter om at dagens skolestruktur ikke er forenelig med å gi gode tjenester fremover, og at skolestrukturen således må endres. Deres argumenter for sammenslåing og endring av struktur sammenfaller med argumenter som finnes igjen i sentrale føringer fra myndighetene i både stortingsmeldinger, NOU og faglige retningslinjer.

Rådmannen er av den oppfatning at de fleste av skolene i Sør-Odal kommune er for små til å kunne ivareta fremtidens krav til kvalitet i utdanningen, til å sikre et likeverdig tilbud til alle barna i kommunen og til å støtte oppunder kommunens ønskede mål bilde for skole. Unntakene er etter rådmannens vurdering Korsmo skole og Sander skole. Rådmannen mener allikevel at selv om Sander skole er stor nok til å kunne håndtere fremtidens krav og utfordringer, så vil elevene kunne profitere på å gå på en større skole fordi fagmiljø blant lærerne, og videreutdanningsmuligheter mv er bedre tilrettelagt.

En sterk og tydelig skoleledelse fordrer et handlingsrom til å utøve ledelse. For rektorer på skolene innebærer det mulighet for å jobbe kvalitativt i team med inspektører og annet pedagogisk personell for å utvikle skolen og de tilsatte lærerne i den retningen som er ønskelig. Dette krever administrative og pedagogiske ressurser avsatt til dette formål. I vurderingen av dagens skoler fremgår det at alle skolene har utfordringer med å avsette ressurser og tid til dette viktige arbeidet. En styrking av skoleledelse ved å samle skolene vil dermed etter rådmannens vurdering bidra til økt fokus på kvalitet og dermed bedre læringsutbytte for elevene.

Utvikling av psykiske lidelser blant barn og unge er økende, og regjeringen har i budsjettarbeid og i stortingsmeldinger løftet frem forebygging av psykiske lidelser og forebyggende rusarbeid som noen av sine satsingsområder. Rådmannen er av den oppfatning at ved å drifte en felles 1-10 skole så vil tilgangen til skolehelsetjenesten og de andre støttetjenestene være større samtidig som de kritiske overgangene mellom nivåene (barne- og ungdomstrinnet) vil styrkes. Dette vil etter rådmannens vurdering gi en styrket forebyggende tjeneste til barn og unge i Sør-Odal kommune, og være et viktig tiltak for å styrke folkehelsearbeidet i kommunen.

Rådmannen vil derfor primært anbefale Sør-Odal kommune å bygge en felles 1-10 skole for alle barneskolene i kommunen. Anbefalingen samsvarer med modell 2 i Norconsult sin rapport. Rådmannen anbefaler videre at det ikke bygges ut private skoler ved de nedlagte skolebyggene.

Rådmannen er av den oppfatning at skolen bør bygges på tomta ved Sør-Odal Ungdomsskole og tidligere Korsmo skole. I tillegg til at tomta teknisk sett er godt egnet og ligger sentralt plassert i bygda, underbygger blant annet nærhet til supplerende tjenester, idrettshall og svømmehall valget av tomta. Rådmannen vil påpeke at det bør vurderes hvor på tomta skolen velges bygget og da særlig sett opp imot eventuelt fremtidig behov for nytt sykehjem.

Rådmannen vil understreke at en potensiell ulempe for elevene ved å sentralisere til en skole vil være økt reisevei. En kartlegging gjennomført av administrasjonen viser at ved en felles barne- og ungdomsskole i Sør-Odal kommune så vil fler elever få behov for skoleskyss. Det er allikevel slik at

mer skyss gir mulighet for bedret logistikk, noe som medfører at mange vil kunne få kortere reisetid til skolen. Det er derfor grunnlag for å tro at ved å planlegge skoleruter i samarbeid med Hedmark trafikk så vil ulempene ved økt skyssbehov kunne reduseres.

Økonomisk vil det for kommunen være mest gunstig å drifte en skole. Dette henger i stor grad sammen med færre klasser og færre lærere. Som forskningen viser så er det ikke empirisk belegg for å si at lærertetthet isolert sett påvirker kvalitet i opplæringen. Det økonomiske potensialet med lavere lærertetthet vil dermed kunne hentes ut uten at kvaliteten forringes, forutsatt at formalkompetanse hos lærerne økes.

Forventede års kostnader vil kunne fremstilles som følger (2019 tall):

	Kostnad
FDV kostnad (9900 m2, 650 kr pr m2)	6,4 millioner kroner
Driftskostnad (personell)	53,2 millioner kroner
Skysskostnad	4,5 millioner kroner
Kapital kostnad (213 millioner)	16 millioner kroner
Sum kostnad	80,1 millioner kroner

Samlet kostnad i 2019 vil med de forutsetninger og usikkerheter som ligger i tallgrunnlaget være kr 80,1 millioner kroner. Tallgrunnlaget inkluderer ikke løst inventar, uteområder eller FDV ved eksisterende skolebygg.

I henhold til Norconsult sine prognoser på elevtall så vil forventet inntektstap isolert sett ved reduksjon av antall elever være kr 8,2 millioner kroner i 2020. Som redegjort for tidligere i saksutredningen vil deler av inntektstapet med stor sannsynlighet jevnes ut av inntektssystemet (utjamningstilskudd). Det er derfor vanskelig å se hvorvidt og eventuelt hvordan en reduksjon i antall elever vil påvirke kommunens kommende inntekter. Rådmannen velger derfor å ikke hensynte dette forholdet i videre beregninger, men understreker at det generelt foreligger usikkerhet rundt kommunens fremtidige inntektsgrunnlag.

Forutsatt at kommunen i tråd med Teknisk Beregningsutvalg sine anbefalinger avsetter 2 % til disposisjonsfond så vil en framskriving til handlingsprogram 2017-2020 kunne fremstilles som følger:

	2017	2018	2019	2020
Netto driftsresultat	-4 544	-1 490	-7 199	-7 199
Endring kostnad skole v/modell 2	0	0	-580	-2 266
Modulbygg	1 050	1 800	750	0
Avsetning disp.fond 2 %	11 000	11 000	11 000	11 000
Innsparingsbehov	7 506	11 310	3 971	1 535

Tallene ovenfor forutsetter konsekvensjustert budsjett uten nye låneopptak utover skole.

Som tallene viser så har kommunen et samlet innsparingsbehov i planperioden på kr 24,3 mill. Det mest krevende året i perioden er 2018 hvor det økonomiske innsparingsbehovet vil være kr 11,3 millioner kroner. Gitt forutsetningene i Norconsult rapport vil innsparingsbehovet reduseres i årene fremover som følge av driftsfordeler ved valgte modell for skole.

Rådmannen vil understreke at på tross av innsparingskravet så viser estimatene at kommunen totalt sett har lavere kostander ved å bygge ny 1-10 skole enn å velge å drifte fem barneskoler og opprettholde dagens ungdomsskole. Det økonomiske perspektivet støtter derfor oppunder rådmannens anbefalte modell for «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune» og vil gi kommunen et større økonomisk handlingsrom.

Bygging av ny skole gir Sør-Odal kommune en økning i låneopptak på 50 % i forhold til dagens situasjon. Endringen gir kommunen en lånegjeld som ligger betydelig over det sammenlignbare kommuner har. Det endrede låneopptaket gir etter rådmannens vurdering en betydelig økt risiko og sårbarhet i forhold til eventuelle renteendringer. Rådmannen har i dette saksfremlegget tatt høyde for en rente på 5 % for investering til ny skole, men det vil understrekes at det for kommunens øvrige lån ikke er tatt høyde for dette. Det er derfor viktig at kommunen prioriterer avsetning av midler til disposisjonsfond slik at vi kan håndtere eventuelle endrede forutsetninger for både drift og finans.

Ved å øke lånegjelden vil det være krevende for kommunen å gjennomføre andre investeringer i kommende periode. Dette vil særlig kunne påvirke behovet for sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsboliger. Det foreligger pr i dag ikke en helhetlig oversikt over tilstanden til sykehjemmet slik at det er vanskelig konkret å skulle ta stilling til investeringsbehov og vedlikeholdsbehov ved denne bygningsmassen.

Rådmannen er av den oppfatning at kommunestyret bør drøfte og vurdere konsekvenser av låneopptak som legger føringer for andre investeringer i perioden.

Rådmannens sekundære anbefaling

Som et alternativt forslag til felles 1-10 skole anbefaler rådmannen at Sander skole består og videreutvikles, og at det bygges en felles 1-10 skole for skolekretsene Disenå, Ullern, Korsmo og deler av Slåstad (Oppstad).

Sander skole er en skole som i henhold til vurderinger av Norconsult har en pedagogisk funksjonalitet og en kapasitet som tilfredsstillter kommunens krav og behov for skole. Skolen har også en størrelse (elevtall) som etter rådmannens vurdering vil kunne klare å etterleve de kravene og forventningene som settes til «Fremtidens skole i Sør-Odal» og som støtter oppunder ønsket målbilde.

I vedlikeholds planen gjøres en vurdering av skolebyggene, og vurderingen av Sander skole er at den er i relativt godt teknisk stand men at det er behov for enkelte oppgraderinger for å tilfredstille kravene til dagens standard. Kostnadmessig er dette estimert til rundt kr 2,5 millioner kroner.

Modellen vil etter rådmannens vurdering være mer sårbar enn en felles 1-10 skole for hele kommunen, og da særlig sett i forhold til kompetanseutvikling og kvalitetsutvikling hos personalet. Det er således en modell som forutsetter en styrket sentral skoleledelse som kan sikre kvalitetsutvikling og følge opp skolen på en strukturert og målrettet måte. Rådmannen er allikevel av den oppfatning at modellen vil støtte oppunder målbildet om «Fremtidens skole i Sør-Odal kommune».

Norconsult har i sin utredning ikke redegjort for dette alternativet, slik at det er krevende å estimere hva forventet låneopptak og fremtidige kostnader vil være. Det er allikevel grunn til å tro at kostnaden vil overstige rådmannens primære anbefaling når det gjelder driftsmessige konsekvenser, men at det vil bli et lavere investeringsbehov.

Forutsatt at kommunestyret ønsker å gå videre på denne modellen vil rådmannen legge frem en sak som i større grad synliggjør driftsmessige konsekvenser, arealbehov, kapitalkostnader mv. Dette vil kunne gjøres innen sommeren 2016.

Rådmannen anbefaling om videre fremdrift

I tråd med kommunestyrets vedtak (010/15) så anbefaler rådmannen følgende fremdrift:

Prosjektorganisering

For å sikre en helhetlig, kvalitetsmessig og effektiv fremdrift så er det nødvendig å etablere en prosjektorganisasjon som sikrer både det bygningsmessige og den pedagogiske utviklingen. Rådmannen er av den oppfatning at denne organisasjonen bør bygges tett opp imot dagens etablerte arenaer, men etableres som en egen organisasjon. Organiseringen bør i tillegg til behovet for fremdrift, ivareta behovet for politisk styring og kontroll, brukermedvirkning, pedagogisk utforming mv.

Det bør legges frem en prosjektplan til politisk behandling innen sommeren 2016.

Romprogram

I tråd med pkt 2 i vedtak 010/15 så skal det utarbeides et rom og funksjonsprogram. Norconsult har i henhold til kontrakt opsjon på dette og vil raskt kunne iverksette arbeidet.

Resultatet og prosessen bør forankres i prosjektorganisasjonen og fremlegges kommunestyret høsten 2016.

Videreutvikling av de pedagogiske funksjonene

Innenfor prosjektorganiseringen bør det etableres et løp som arbeider med hvordan Sør-Odal kommune på en best mulig måte kan sikre en fremtidsrettet pedagogisk utvikling og organisering i tråd med vedtatt målbilde.

Dialog med grendene

Rådmannen er av den oppfatning at det er viktig med god dialog med grendene fremover for å sikre fortsatt god grendeutvikling i tråd med sentrale politiske føringer synliggjort i kommuneplanen.

Det bør derfor initieres et arbeid sammen med grenderådet for hvordan dette kan gjennomføres og for å drøfte mulig etterbruk av bygningsmasse.

Skarnes, 11.03.2016

Rune Hallingstad
rådmann